

TEMAT NR 8: RYNEK W GOSPODARCE

1. ZNACZENIE RYNKU DAWNIEJ I DZIŚ .

DAWNIEJ NA RYNKU GROMADZILI SIĘ SPRZEDAWCY I NABYWCY Z RÓŻNYCH REGIONÓW KRAJU I ŚWIATA. JEDNAK Z CZASEM POJĘCIE RYNKU ROZSZERZYŁO SWÓJ ZAKRES I NIE OZNACZA JUŻ TYLKO JAKO FIZYCZNEJ PRZESTRZENI. OBECNIE RYNEK TO RÓWNIEŻ OGÓŁ TRANSAKCJI KUPNA I SPRZEDAŻY, A TAKŻE WARUNKÓW, W KTÓRYCH TE TRANSAKCJE PRZEBIEGAJĄ.

2. FUNKCJE RYNKU W GOSPODARCE.

- a) informacyjna – dostarczanie producentom (sprzedawcom) i nabywcom (klientom) podstawowych informacji o popycie, podaży oraz cenie produktu,
- b) równowagi – wyrównywanie poziomów i struktury podaży oraz popytu towarów i usług dzięki informacjom o parametrach rynku dostarczanych producentom i nabywcom,
- c) akceptacji towarów i usług – weryfikacja przydatności wytworzonych towarów i świadczonych usług przez udzielenie bądź odmowę akceptacji ze strony nabywców (brak akceptacji oznacza konieczność wycofania produktów z rynku,
- d) alokacyjna – przemieszczanie się zasobów pracy, środków produkcji i kapitałów do tych rodzajów działalności gospodarczej, które przynoszą największy zysk, czyli są najbardziej efektywne.

3. KLASYFIKACJA RYNKÓW.

W gospodarce wyróżnia się wiele rodzajów rynków, uporządkowanych w większe grupy zgodnie z przyjętymi kryteriami klasyfikacji:

Zasięg terytorialny	1. rynek lokalny (np. krakowski), 2. rynek regionalny (np. śląski, wielkopolski), 3. rynek krajowy (cały obszar kraju), 4. rynek międzynarodowy (grupa krajów, np. UE), 5. rynek światowy (wszystkie kraje świata).
Przedmiot obrotu	1. rynek finansowy: a) rynek pieniężny, b) rynek walutowy, c) rynek kapitałowy; 2. rynek dóbr i usług konsumpcyjnych: a) rynek artykułów żywnościowych, b) rynek artykułów gospodarstwa domowego, c) rynek usług lekarskich, d) rynek usług adwokackich; 3. rynek czynników wytwórczych: a) praca, b) ziemia, c) kapitał, d) przedsiębiorczość.
Ujęcie branżowe	1. rynek mięsny, 2. rynek cukru, 3. rynek zbożowy, 4. rynek węglowy, 5. rynek samochodowy.
Legalność	1. rynek legalny, 2. rynek nielegalny.
Liczba podmiotów	1. rynek wolnokonkurencyjny (konkurencja doskonała), 2. rynek oligopolistyczny, 3. rynek monopolistyczny.

Kryterium podziału rynku może być również brak równowagi rynkowej. Wyróżnia się wówczas:

a) rynek producenta (rynek sprzedawcy) – mówi się o nim w sytuacji nadwyżki i popytu nad podażą. Wtedy producent (sprzedawca) ma uprzywilejowaną pozycję. Nabywcy kupią wszystkie oferowane przez niego towary i usługi – bez względu na ich jakość, cenę czy inne cechy,

b) rynek konsumenta (rynek nabywcy) – występuje podczas względnie trwałej nadwyżki rynkowej, tzn. kiedy podaż jest większa od popytu. Daje to nabywcy uprzywilejowaną pozycję.

4. POJĘCIE PODAŻY I POPYTU.

Popyt - to zależność między ceną dobra a jego ilością, którą skłonni są zakupić nabywcy.

Podaż - to zależność między ceną dobra a jego ilością oferowaną na rynku przez producentów.

.5. KONKURENCJA I STRUKTURY RYNKOWE.

Nieodłącznym elementem rynku jest **konkurencja**. Dzięki niej lub w wyniku umowy producentów (sprzedawców) kształtują się **struktury rynkowe** pojedynczych produktów lub grup. Wyróżnia się cztery główne modele struktur rynkowych”

- a) monopol,
- b) oligopol,
- c) konkurencję monopolistyczną,
- d) konkurencję doskonałą

Monopol występuje wówczas, gdy na rynku działa tylko jeden producent (sprzedawca).

Oligopol to sytuacja, w której pewna niewielka grupa producentów ma znaczny udział w rynku.

Konkurencja monopolistyczna charakteryzuje rynek, na który wielu producentów dostarcza podobne, choć nie takie same produkty.

Konkurencja doskonała cechuje rynek, na którym występuje wielu sprzedających i kupujących, a oferowane produkty są homogeniczne, czyli postrzegane jako takie same.

MATERIAŁY I POMOCE EDUKACYJNE DO TEMATU - RYNEK W GOSPODARCE

Krok w przedsiębiorczość, Podręcznik do podstaw przedsiębiorczości dla szkół ponadgimnazjalnych, Zbigniew Makiela, Tomasz Rachwał, Nowa Era, Warszawa 2014

Portale i strony internetowe - www.podrecznik.edugate.pl, podreczniki.pl, pl.wikipedia.org,

Film na YouTube – Mechanizmy rynkowe, odcinek 1 „Rynek”.

POLECENIA DO WYKONANIA

Proszę przeczytać powyższe streszczenie, ewentualnie temat z podręcznika „Rynek w gospodarce”, str. 32 – 34 lub skorzystać ze źródeł internetowych, a następnie odpowiedzieć na następujące pytania i wysłać odpowiedzi do 21 kwietnia na e-maila: rsegda1@o2.pl:

- 1. Omów rolę rynku w gospodarce. Która z jego funkcji wydaje się Ci się najważniejsza z punktu widzenia konsumenta, którym jesteś? Uzasadnij odpowiedź.**
- 2. Wyjaśnij różnicę między rynkiem producenta a rynkiem konsumenta.**
- 3. Podaj trzy przykłady oligopolu.**

W razie problemów proszę pisać na wyżej podanego e-maila.